

Ville-Veikko Niemelä

Näkemyksiä ammattiopiskelijoiden laulusuhteesta

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Pop/jazz-musiikin koulutusohjelma

Opinnäytetyö

3.5.2013

Tekijä Otsikko	Ville-Veikko Niemelä Näkemyksiä ammattiopiskelijoiden laulusuhteesta.
Sivumäärä Aika	35 sivua + 1 liitettä 3.5.2013
Tutkinto	Musiikkipedagogi (AMK)
Koulutusohjelma	Pop/jazz-musiikin koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Musiikkipedagogi
Ohjaajat	Lehtori Jukka Väisänen Lehtori Raili Honkanen-Korhonen
<p>Tämän työn tavoitteena oli tutkia, millainen Metropolia AMK: n pop/jazz–koulutusohjelman valmistusvaiheessa olevien opiskelijoiden laulusuhde on. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaisia muutoksia opiskelijoiden laulusuhteessa on tapahtunut heidän opintojensa aikana. Tutkimukseen osallistui viisi opiskelijaa.</p> <p>Työssä kirjoittaja kertoo ensin oman tarinansa ja pohtii omaa laulusuhdettaan sekä opintojen vaikutusta siihen. Laulu eroaa muista soittimista merkittävästi siten, että se on hyvin kokonaisvaltainen soitin. Laulajan mieltä ja persoonaa ei voi erottaa itse soittimesta. Tästä syystä työssä selitetään lyhyesti lauluinstrumentin toimintaperiaatteet.</p> <p>Hyvä laulusuhde on Ava Nummisen väitöskirjassaan määrittelemä käsite, joka perustuu Kari Kurkelan määritelmälle hyvästä musiikkisuhteesta. Työssä avataan molempia näistä käsitteistä. Lisäksi selvitetään, onko hyvän musiikkisuhteen käsite sisällytetty Metropolia AMK: n pop/jazz-koulutusohjelman yleiseen opetussuunnitelmaan.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kyselymuotoisena sähköpostin välityksellä. Saatuja vastauksia verrattiin Nummisen laatiman hyvän laulusuhteen käsitteen eri piirteisiin. Määritelmään tehtiin joitakin lisäyksiä, jotta se vastaisi paremmin ammattiopiskelijan tilannetta.</p> <p>Hyvän laulusuhteen käsite on vaikeasti mitattavissa ja jokainen painottaa asioita eri tavalla. Näin ollen ei voida sanoa tämän tutkimuksen perusteella, millainen vastaajien laulusuhde on. Toiseen tutkimuskysymykseen sen sijaan saatiin vastaus. Vastaajilla on tapahtunut monenlaisia muutoksia laulusuhteessaan opintojensa aikana, sekä positiivisia että negatiivisia. Nämä muutokset, ja miten vastaajat ne kokevat, ovat keskenään ristiriitaisia.</p> <p>Koska laulusuhde muuttuu paljon opintojen aikana, voisi sitä käyttää yhtenä itsearviointin työvälineenä, jonka avulla laulajat voisivat vahvistaa itsetuntemustaan ja -luottamustaan.</p>	
Avainsanat	laulaminen, hyvä laulusuhde

Author Title	Ville-Veikko Niemelä Future Professional Singers and their Relationship to Singing
Number of Pages Date	35 pages + 1 appendices 3 May 2013
Degree	Bachelor of Music
Degree Programme	Pop & Jazz Music
Specialisation option	Music Pedagogy
Instructors	Jukka Väisänen, Master of Music Raili Honkanen-Korhonen, Master of Culture and Arts.
<p>This study sets out to describe the relationship to singing of singers who are about to graduate from the Metropolia University of Applied Studies with a Bachelor's degree in Pop & Jazz Music. Another objective was to find out what kind of changes the students have experienced in their relationship to singing during their studies. Five singers participated in this survey.</p> <p>First the author shares his own story and reflects on his relationship to singing and how the studies have affected it. The singing voice is different from other instruments because of its holistic nature. A singer's mind and personality cannot be separated from the instrument. Because of this, the author explains the basic operating principles of the voice.</p> <p>A good relationship to singing is a definition given by Ava Numminen in her doctoral dissertation. It is based on the definition of good relationship to music made by Kari Kurkela. Both of these definitions are discussed in this study.</p> <p>The survey was executed via email. The answers were then compared to different attributes of the definition made by Numminen. Some additions to the definition were made so that it would better correspond to the situation in which the professional singer is.</p> <p>The results of this study don't give a direct answer to the first question of the study. A good relationship to singing is hard to measure and everyone emphasizes different things. However, some answers were found to the other question of the survey. The students' relationship to singing has undergone various changes during their studies, both positive and</p>	

negative. However, these changes and the way the students reflect on them are contradictory.

The relationship to singing develops during the studies and therefore the definition of a good relationship to singing could be used as a tool of self-reflection in order to help the singers to strengthen their self-knowledge and self-confidence.

Keywords

singing, good relationship to singing

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Oma tarina	6
2	Lauluinstrumentti	8
3	Hyvä musiikkisuhde	9
4	Hyvä laulusuhde	11
5	Koulutusohjelmamme opetussuunnitelma	12
6	Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen suorittaminen	13
6.1	Aineiston kerääminen	14
7	Tutkimustulokset	16
7.1	Vastaajien laulusuhde	18
7.1.1	Vastaaja A	18
7.1.2	Vastaaja B	19
7.1.3	Vastaaja C	20
7.1.4	Vastaaja D	20
7.1.5	Vastaaja E	21
7.2	Laulusuhteen muutokset ammattiopintojen aikana	21
7.2.1	Vastaaja A	22
7.2.2	Vastaaja B	22
7.2.3	Vastaaja C	23
7.2.4	Vastaaja D	24
7.2.5	Vastaaja E	26
8	Yhteenveto ja pohdinta	28
8.1	Tutkimukseen osallistuneiden laulusuhde	29
8.2	Muutokset tutkittavien laulusuhteessa ammattiopintojen aikana	30
8.3	Omia kehitysehdotuksiani	33
	Lähteet	35
	Liitteet	
	Liite 1. Kyselylomake	

1 Johdanto

Alusta asti minulle oli selvää, että haluan tehdä opinnäytetyöni aiheesta, joka tutkisi laulamisen henkistä puolta. Laulajan instrumentti, ääni, on erottamaton osa häntä itseään. Soitin on psykofyysinen kokonaisuus, eli luonteeltaan sellainen, että sen toimintaan vaikuttavat väistämättä laulajan sen hetkinen mieliala, motivaatio ja käsitys omista kyvyistään sekä se, kuinka paljon omiin kykyihinsä luottaa.

Omien opiskelujeni aikana olen kamppailut paljon itseni kanssa, mikä on hidastanut ja hankaloittanut laulamista ja sen harjoittelua. Oma pää on tullut laulamisen tielle, enkä ole voinut aina keskittyä musiikkiin, koska en ole ollut sinut soittimeni kanssa. Aihe on omakohtainen, joten tavoitteeni oli selvittää, ovatko muut ammattiopiskelijat kokeneet samanlaisia tuntemuksia. Apuvälineeksi valitsin Ava Nummisen määritelmän hyvästä laulusuhteesta.

1.1 Oma tarina

Olen opiskellut laulua ammatillisella tasolla jo vuodesta 2005 lähtien, jolloin aloitin opin-toni Helsingin Pop & Jazz Konservatoriossa toisella asteella, yhtye- ja orkesterimuusi-
kon koulutusohjelmassa. Syksystä 2008 lähtien olen opiskellut Metropolia ammattikor-
keakoulun pop/jazz-musiikin koulutusohjelmassa laulunopettajaksi. Aikaisempiin opin-
toihini kuuluvat eri soittimien instrumentti- ja teoriaopinnot, muun muassa klassisen ki-
taran opiskelu Itä-Helsingin Musiikkiopistossa vuosina 1997 - 2004. Laulan olen pie-
nestä asti, mutta ajatus laulun opiskelusta muotoutui vasta lukioaikana. On vaikea
muistaa sitä, miten omaan laulamiseensa on suhtautunut joskus aikaisemmin, mutta
varmasti voin sanoa, että ammattiopiskelu on muuttanut omaa suhdettani laulamiseen.

Olen jo ala-asteella ollut musiikkiluokalla, jossa luonnollisesti laulettiin paljon. Jo kahte-
na ensimmäisenä kouluvuoteni olin onnekas, sillä opettajamme piti musiikista ja lau-
latti meitä paljon. Ala-asteen ajoilta muistan elävästi sen, että laulaminen oli minusta
hauskaa, helppoa ja luontevaa. Tiesin osaavani laulaa hyvin ja halusin laulaa. Lau-
lusuhteeni oli mutkaton ja hyvä. Yläasteella lauloin hyvin vähän, koska äänenmurrok-

sen takia äänialani oli kapea. En pitänyt siitä, ettei ääneni enää toiminutkaan yhtä hyvin kuin aikaisemmin ja keskityin muihin instrumentteihin. Sibelius-lukiossa päätin mennä laulutunneille, koska siihen oli mahdollisuus. Jostain syystä päätös tuntui itsestään selvältä. Liityin koulun kamarikuoroon ja perustimme myös lauluyhtyeen, jonka kanssa esiinnyimme paljon. Yhtäkkiä lauloinkin taas koko ajan ja lisäksi varsin kunnianhimoisesti. Tulin tietoisesti laulutekniikasta, sillä ajoittain laulaminen ei ollutkaan pelkästään helppoa ja yksinkertaista. Huomasin, että taitoni eivät riittäneet kaikkeen, mitä halusin laulaa.

Halu kehittää instrumentin hallintaa, solistisuutta ja omaa laulajuuttani sai minut hakeutumaan ammattiopintoihin. Niiden aikana suhteeni laulamiseen on muuttunut monimutkaiseksi. Olen luonteeltani taipuvainen perfektionismiin ja sen takia myös usein voimakkaan itsekriittinen. Laulunopiskelussa olen vaatinut itseltäni paljon ja jatkuva väistämätön vertailu kanssapiskelijoihin sekä omiin esikuviiin on aiheuttanut kehittymispaineita. Ne musiikkityylit, joista nautin kaikkein eniten, ovat pääosin minulle teknisesti haastavia, jolloin esimerkiksi koulun yhtyeopinnoissa olen joutunut laulamaan paljon sellaista, mikä ei tunnu miellyttävältä, eikä lopputulos ole mielestäni ollut niin hyvä kuin haluaisin. Liian suuri osa laulamisen ja musisoimisen energiasta on kulunut tekniseen suorittamiseen. Oloni on ollut hyvin ristiriitainen, sillä samaan aikaan halu tehdä on ollut kova, mutta usko omaan tekemiseen mahdollisuuksiin on ollut heikko.

Sen sijaan, että olisin suonut itselleni aikaa kehittyä rauhassa ja nauttia laulamisen, olen keskittynyt puutteisiini ja asioihin, joita en vielä osaa. Samalla usko omaan kykyihin ja usko siihen, että voin oppia haluamani asiat, on vähitellen murentunut. Laulun harjoittelu ei ole tuntunut motivoivalta ja usein olenkin laulanut ja harjoitellut ainoastaan silloin kun on pakko. Omaehtoinen, innostuksesta kumpuava tekeminen on jäänyt pahimmillaan lähes kokonaan pois. Samalla suhde musiikkiinkin on latistunut. En ole jaksanut innostua uusista asioista entiseen malliin, vaikka musisointi ja musiikin kuuntelu ovat aina olleet minulle intohimon kohde. Samaan aikaan edistyin kuitenkin opinnoisani aikataulun mukaisesti.

Olen toki kehittynyt opiskeluaikana muun muassa musiikin teoreettisissa ja tyyllisissä asioissa, lauluteknisesti sekä teoriassa että käytännössä ja ylipäätään laulajana ja muusikkona. Koulun puolesta ja sen ohella olen päässyt tekemään monenlaista ja esiintymään paljon, mikä on kartuttanut kokemusta ja monenlaisia taitoja. Kaikesta täs-

tä huolimatta oman äänen hyväksymisessä ja omasta laulamisesta nauttimisessa on vielä paljon opittavaa.

Olen käyttänyt paljon aikaa toistaen itsepäisesti lähestymistapoja, jotka eivät ole minulle toimineet. Tästä on seurannut turhautumisen kierre. Minulle olisi tehnyt hyvää, jos olisin luottanut opettajien sanaan sen sijaan, että teen kaiken itse vaikeimman kautta. Turhautumista on lisännyt myös se, että en ole omasta mielestäni täyttänyt itselleni asettamiani odotuksia. Minulle olisi ajoittain tehnyt hyvää palauttaa mieleen, mistä asioista pidän laulamisessa ja omassa äänessäni. Omien tuntemusten reflektointi on työlästä, mutta elintärkeää hyvän laulusuhteen kannalta. Itsepäisenä en usko toisten sanaan kovinkaan helposti, joten oma suhtautuminen laulamiseen on lähtökohtaisesti kaikkein olennaisin.

2 Lauluinstrumentti

Tämä työ ei keskity lauluäänen tutkimiseen, mutta työn ymmärtämisen kannalta on oleellista ymmärtää soittimen rakenne ja toimintaperiaate pääpiirteissään. Työssä nousee useasti esille termi laulutekniikka ja tämän luvun tarkoituksena on selvittää lyhyesti, mitä kaikkea tuo termi voi sisältää. Näin nekin lukijat, jotka eivät ole laulajia, voivat paremmin ymmärtää mistä on kyse.

Laulutekniikka, eli instrumentin hallinta, kattaa kaiken sen lihastyön, jota tarvitaan hengityksen ja kurkunpään toiminnan säätelyyn, ääntöväylän muodon muunteluun ja äänneiden muodostamiseen.

Äänielimistö voidaan jakaa viiteen osaan. Ensimmäinen osa on hengityselimistö, johon kuuluvat muun muassa keuhkot ja hengitystä säätelevät lihakset. Toinen osa on ääntuottoelimistö, johon kuuluvat kurkunpää, äänihuulet sekä sitä liikuttavat anatomiset rakenteet ja lihakset. Kolmas osa on ääntö- eli artikulaatioelimistö, johon kuuluvat muun muassa kieli, huulet, leuka ja kasvojen lihakset. Lisäksi soittimen osiin lukeutuvat tuki- ja liikuntaelimistö sekä hermosto. (Koistinen 2008, 12.)

Äänielimistön ensimmäinen osa on hengityselimistö. Äänen ja puheentuoton edellytyksenä on ilmanpaine, joka saadaan aikaiseksi hengityksellä. Puhuttaessa ja lauletaessa tarvitaan uloshengityskontrollia, joka on sisään- ja uloshengitysilhasten yhteispeliä. (Laukkanen & Leino 2001, 26- 27.) Hengityselimistön tehtävä lauluinstrumentin toiminnassa on vastata hengityksestä ja sen säätelystä.

Toinen osa äänielimistöä on äänentuottoelimistö, jossa ääni syntyy. Ilmavirran vaikutuksesta kurkunpäässä sijaitsevat äänihuulet värähtelevät, mikä on kuulemamme äänen perusta. Äänihuulet ovat riippuvaisia niitä ympäröivien ja suojaavien kurkunpään rustorakennelmien ja lihasten liikkeistä. (Koistinen 2008, 50- 51.)

Kolmas osa on artikulaatioelimistö. Äänihuulten värähtely voimistuu kuulluksi ääneksi resonoituessaan kehomme onteloissa. Ontelostoa äänihuulten ja suuaukon ja sieraimien välillä kutsutaan ääniväyläksi (Laukkanen & Leino 2001, 61). Äänihuulten toiminnan ansiosta värähtelevää ilmassaa muunnellaan ääniväylässä. Artikulaatioelimistön aikaansaama muuntelu vaikuttaa siihen, millaisia ääniteitä kuulemme. (Koistinen 2008, 71.)

Neljäs osa on tuki- ja liikuntaelimistö, jotka toimivat lauluinstrumentin kantavana rakenteena. Hyvä kehon asento on edellytyksenä muun muassa hengityselimistön vapaalle toiminnalle ja kurkunpään vapaalle liikkumiselle (Koistinen 2008, 15, 55).

Äänielimistön viides osa on hermosto, joka välittää aivoista tulevat äänentuottoon liittyvät toimintakäskyt muun muassa äänihuuliin ja hengityselimistöön.

3 Hyvä musiikkisuhde

Hyvä laulusuhde on Ava Nummisen väitöskirjassaan *Laulutaidottomasta kehittyväksi laulajaksi* (Helsinki. 2005) hahmottelema käsite, joka pohjautuu Kari Kurkelan ajatuksiin hyvästä musiikkisuhteesta. Hyvän musiikkisuhteen ja laulusuhteen käsitteissä on paljon yhteistä, joten avaan aluksi hyvää musiikkisuhdetta käsitteenä.

Musiikkisuhteesta puhuttaessa tarkoitetaan kirjaimellisesti yksilön suhdetta musiikkiin. Ihmisten erilaisuuden takia on ilmeistä, että eri ihmisille musiikkisuhteen sisältö voi olla

erilainen. Se voi tarkoittaa esimerkiksi musiikin tuottamiseen liittyvien taitojen hankkimista tai musiikin kuuntelemiseen keskittymistä. (Kurkela 1997, 286.)

Suomessa musiikin harrastamisessa keskeisessä roolissa on musiikkioppilaitosjärjestelmä. Opetushallituksen vuonna 2005 laatimassa taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa musiikin tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kohdalla sanotaan seuraavaa:

Taiteen perusopetuksen musiikin yleisen oppimäärän mukaisen opetuksen tavoitteena on luoda edellytyksiä hyvän musiikkisuhteen syntymiselle ja musiikin itenäiselle ja elämänikäiselle harrastamiselle. (Opetushallitus 2005, www.)

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaista opetusta annetaan musiikkikouluissa ja musiikkiopistoissa.

Konservatorioissa ja joissakin musiikkiopistoissa annetaan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista opetusta. Niiden opetussuunnitelman perusteissa kohta tehtävä, arvot ja yleiset tavoitteet alkaa seuraavasti:

Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaisen opetuksen tulee luoda edellytyksiä hyvän musiikkisuhteen syntymiselle ja musiikin elämänikäiselle harrastamiselle sekä antaa valmiudet musiikkialan ammattiopintoihin. (Opetushallitus 2002, www.)

Hyvän musiikkisuhteen syntyminen on siis keskeinen tavoite maamme musiikkioppilaitosjärjestelmässä, josta suurin osa ammattiopiskelijoistakin on saanut pohjan jatko-opinnoilleen.

Miten hyvää musiikkisuhdetta voisi tarkemmin luonnehtia? Kurkelan mukaan musiikkikasvatuksessa on oleellista merkityksellinen musiikkisuhde ja siihen liittyvä etsiminen, yrittäminen, löytäminen, muuttuminen, riski ja turva. Hän kirjoittaa myös, että voitaisiin ehdottaa, että musiikillista edistymistä on tapahtunut, kun merkityksellinen musiikkisuhde on syventynyt, tullut entistä antoisammaksi ja paremmin hyvää elämää tukevaksi. (Kurkela 1997, 286.)

Hyvää musiikkisuhdetta on vaikea arvioida numeroilla, mutta olennaista tulisikin Kurkelan mukaan olla musiikillinen kokeminen ja tekeminen, eikä tulosvastuullisuus ja hyödyn tavoittelu. Vaikka hyvä musiikkisuhde voikin tuottaa huippusuorituksia, niiden ei

tulisi olla päämäärä vaan kaupanpäällisiä, jotka tulevat, jos ovat tullakseen. (Kurkela 1997, 287)

Kurkela kirjoittaa myös, että oppilaitoksissa tehtävä työ on korkeatasoista, mikäli oppilaan ja musiikin välille syntyy tyydytystä tuottava ja kehittyvä suhde siten, etteivät opiskelijan musiikillista toimintaa ohjaa etupäässä ulkoiset odotukset vaan sisäinen motivaatio. Hänen mielestään näin tulisi olla riippumatta siitä, onko kyseessä harrastuspohjainen musiikin tekeminen tai ammattiin johtava koulutus. (Kurkela 1997, 289.)

4 Hyvä laulusuhde

Hyvä laulusuhde on Ava Nummisen hahmottelema käsite, joka perustuu Kari Kurkelan ajatuksiin musiikkisuhteesta, sekä hänen omasta tutkimuksestaan saamiinsa kokemuksiin.

Hyvä laulusuhde tarkoittaa sitä, että ihmisellä on myönteinen käsitys omasta äänestään. Hän laulaa ja hän tietää voivansa kehittyä laulamissaan, mikäli hän kokee sen tarpeelliseksi. Laulaminen merkitsee ihmiselle mahdollisuutta ilmaista itseään, tutkia itseään ja hyväksyä itsensä. Laulaminen tarjoaa myös mahdollisuuden yksin ja yhdessä muiden kanssa kokea ja ilmaista elämää kantavia tunteita, iloa ja suruja, pettymystä ja onnea. Laulaminen on osa musiikillista todellisuuskokemusta, omakohtaista osallistumista musiikkiin. Se on osa itseä ja osa ihmisenä olemista. Hyvän laulusuhteen kannalta ei ole keskeistä, laulaako ihminen nuotilleen tai puhtaasti. Keskeisintä on hänen oma kokemuksensa oman äänen arvosta, ja tämän kokemuksen syvenemistä musiikkikasvatuksen tulisi kaikin tavoin tukea. Jokaisella on oltava vapaus ilmentää ja toteuttaa hyvää laulusuhdettaan oman laulamisen avulla. (Numminen 2005, 246.)

Opinnäytetyönsä *Kohti hyvää laulusuhdetta* yhteenvedossa Maija Launonen pohti lisäksi sitä, millainen hyvä laulusuhde on mahdollisesti ammattilaulajan näkökulmasta ja ettei ole mitenkään itsestään selvää, että ammattilaisen laulusuhde on hyvä. Tekninen tai musiikillinen taituruus eikä se, että on täysin työllistetty, eivät vielä takaa sitä että pitää siitä mitä tekee. (Launonen 2012, 45.) Kehittyäkseen pitää olla avoin ja rehellinen omia heikkouksiaan kohtaan, mutta kehittymisen ei pidä olla ainoa syy laulaa, eikä itsekriittisyys saisi hallita laulamista. Omalla kohdallani näin ei ole aina ollut. Vaikka ammattilaisella on ja tuleekin olla vaativammat kriteerit laulamiseensa, olisi ensisijaisen tärkeää, että myös ammattilainen vaalii hyvää laulusuhdetta. Omat kokemukseni ja Launosen pohdiskelut ohjasivat minut tutkimaan kanssaopiskelijoideni laulusuhdetta.

Oma laulusuhteeni ei ole ajoittain ollut kovinkaan hyvä, sillä en ole laulanut muuten kuin tarpeen vaatiessa, en suinkaan laulamisen ilosta. En myöskään kokenut voivani kehittyä, koska minusta tuntui, että junnaan paikallani. Tuijotin pelkästään lauluteknistä kehitystä, joka ei ollut yhtä nopeaa kuin olisin toivonut, huomioimatta kaikkea muuta, missä samaan aikaan kehityin. En osannut arvostaa omaa osaamistani.

Laulun erityisominaisuus muihin instrumentteihin verrattuna on se, että soitinta on mahdotonta erottaa sen omistajasta. Kuten Numminen kirjoittaa, laulaminen on osa itseä ja ihmisenä olemista (Numminen 2005, 246). Juuri tästä syystä on laulajan henkilökohtaisen hyvinvoinnin kannalta tärkeää, että laulusuhde on kunnossa. On suotavaa, että laulaja on tyytyväinen itsessään osaan, joka on hänen elämässään keskeinen ja tärkeä.

Mistä laulusuhde sitten muodostuu? Koska laulusuhde on yksilöllinen, se on myös jokaisella erilainen. Niinpä sen laatuun vaikuttavat ainakin luonne, omat asenteet, odotukset, tavoitteet, tiedot ja taidot, elämäntilanne, terveydentila, ammattilaulajalla työllistymistilanne, kokemukset, itsetunto ja niin edelleen. Koska lauluinstrumentti on erottamaton osa laulajaa, vaikuttavat laulusuhteeseen myös kaikki ne asiat, jotka muokkaavat persoonaamme.

5 Koulutusohjelmamme opetussuunnitelma

Käsittelin aiemmin työssäni hyvää musiikkisuhdetta käsitteenä siksi, että hyvän laulusuhteen käsite perustuu sille, mutta myös siksi, että sen syntyminen on niin keskeisenä maamme musiikkiopetuksen tavoitteissa. Päätin tutustua vertailun vuoksi oman koulutusohjelmani opetussuunnitelmaan. Tutkinnon profiilissa sanotaan seuraavaa:

Koulutusohjelman päämääränä on valmistaa erityisesti populaari- ja jazzmusiikkiin suuntautuneista muusikoista päteviä ja monipuolisia musiikin ammattilaisia: instrumentalisteja, musiikkipedagogeja, musiikintekijöitä ja musiikkituottajateknologeja, jotka kykenevät ja haluavat kehittää edelleen ammattitaitoaan ja rikastuttaa luovalla tietämyksellään kotimaista ja kansainvälistä rytmimusiikkia.

Koulutusohjelman suorittanut valmistuu Muusikoksi tai Musiikkipedagogiksi (AMK). Kummassakin suuntautumisvaihtoehdossa syvennyttään heti alussa yhteisten aineiden ja kulttuuriopintojen ohella ammatillisiin perusasioihin. (Metropolia, [www.](http://www.metropolia.fi))

Suoraan musiikkisuhdetta ei mainita, mutta kyky ja halua kehittää ammattitaitoaan ovat helposti yhdistettävissä hyvään musiikkisuhteeseen. Koulutusohjelman päämääränä on valmistaa päteviä ja monipuolisia musiikin ammattilaisia, joilla on luovaa tietämystä. Lisäksi muusikon ja musiikkipedagogin suuntautumisvaihtoehtoissa nostetaan keskeisenä esille oman instrumentin hallinta sekä valmentautuminen erilaisiin esiintymistilanteisiin (Metropolia, www).

Ammatillisiin perusasioihin syventyminen tarkoittaa monia asioita ja on laajasti tulkittavissa, joten sisältyykö musiikkisuhde mahdollisesti näihin perusasioihin? Vai oletetaan-ko että ammattiopintoihin hakeutuvilla on jo valmiiksi hyvä musiikkisuhde? On selvää, että musiikkisuhde elää ja kehittyy koko ajan ihmisen kanssa, etenkin opintojen aikana, jolloin myös tietotaito lisääntyy. Onko musiikkisuhteen kehittäminen niin sanottua hiljaista tietoa, jota jokainen opettaja käsittelee ja hyödyntää omalla tavallaan?

Opetussuunnitelmassa puhutaan myös eri tyyllilajien hallinnasta. Tyyllilajien monipuolinen opiskelu edistää varmasti hyvää musiikkisuhdetta, sillä sitä kautta on mahdollista löytää useita musiikillisia vahvuusalueita ja intohimon kohteita. Myös instrumentin hallinta on oleellista, koska se mahdollistaa jatkuvan kehittymisen ja kasvun muusikkona. Tämä toimii toisinkin päin: Kun suhde musiikkiin ja musisointiin on kohdallaan, on helppoa ja mielekäästä kehittää instrumentin hallintaa entisestään.

Ammatilliset vaatimukset asettavat tietyt rajat opintojen sisällölle, mutta mielestäni yhtenä tavoitteena voisi olla lisäksi myös se, että opiskelijat osaavat opintojensa jälkeen vaalia ja kehittää myös omaa musiikkisuhdettaan. Vaikka tämä saattaa olla monille opettajille ja opiskelijoille käytännön tasolla itsestään selvää, voisi olla hyvä, että tämä näkökulma kirjattaisiin myös opetussuunnitelmaan.

6 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen suorittaminen

Tässä luvussa esitellään tutkimuskysymykset sekä kerrotaan aineiston keräämisestä ja analysoinnista.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää ammattilaulajaksi valmistuvien opiskelijoiden laulusuhdetta. Tässä tutkimuksessa käsitteellä ammattilaulaja tarkoitetaan henkilöä, joka on opiskellut laulua ja musiikkia ammattikorkeakoulu-

tutkintoon tähtäävässä koulutusohjelmassa. Myös ammattiopiskelijat luetaan mukaan tähän joukkoon, vaikka opinnot ovatkin vielä kesken. Näistä henkilöistä käytetään tästä eteenpäin nimitystä vastaaja.

Aineiston lähteenä käytettiin kyselylomaketta, johon pyydettiin Metropolia ammattikorkeakoulun pop/jazz-musiikin koulutusohjelman valmistumisvaiheessa olevien nuorten koulutuksen laulunopiskelijoiden vastauksia. Nuorten koulutuksen koulutusohjelma on 4,5-vuotinen, joten kaikki vastaajat ovat vähintään neljännen vuoden opiskelijoita. Vastaajat eivät ole vielä valmistuneet. Pääaineenaan laulua opiskelevia koulutetaan sekä pedagogeiksi että instrumentalisteiksi, mutta suuntautumisvaihtoehtojen vertaileminen rajattiin tällä kertaa tutkimuksen ulkopuolelle.

Tutkimus on luonteeltaan jotakin survey-tutkimuksen ja tapaustutkimuksen (case study) väliltä. Aineistoa on kerätty kyselylomaketta käyttäen, mutta toisaalta tutkimuksen kohteena on pieni joukko ihmisiä, joiden vastaukset käsitellään yksittäisinä tapauksina. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 125-126.)

Tutkimuskysymyksiä muodostui kaksi:

1. Millainen laulusuhde valmistumisvaiheessa olevilla laulun ammattiopiskelijoilla on?
2. Millaisia muutoksia laulusuhteessa on tapahtunut opiskelujen aikana?

Voidaan olettaa, että opintojen aikana tapahtuu väistämättä muutoksia kaikkeen laulamiseen liittyvässä, mikä heijastuu myös laulusuhteeseen. Minua kiinnosti selvittää, millaisia muutoksia vastaajat ovat havainneet.

6.1 Aineiston kerääminen

Vastaajiksi valikoitui kuusi kappaletta Metropolia ammattikorkeakoulun pop/jazz-koulutusohjelman laulajaa, joiden opinnot ovat loppusuoralla. Vastaukset saatiin viideltä heistä. Vuosittain laulua pääaineenaan opiskelevia on nuorisokoulutuksessa aloittanut keskimäärin kuusi opiskelijaa, joten vastaajiksi valikoitunut joukko ei ole

sattumanvarainen. Myös tutkijan henkilökohtainen mielenkiinto ja vastaajien saatavuus vaikutti heidän valintaansa. Vastaajat ovat eri vuosikursseilta, mutta se jätettiin tutkimuksessa huomioimatta, koska tutkimuskysymykset eivät sivua eri vuosikurssien mahdollisesti erilaisten opetussuunnitelmien sisältöä. Vastaajat ovat tutkijalle tuttuja, mutta ennakkotietoa heidän laulusuhteestaan ei ollut. Heiltä kysyttiin ensin halukkuutta osallistua tutkimukseen, minkä jälkeen kysely lähetettiin sähköpostitse.

Tehtävänanto koostui kolmesta alueesta, joista ensimmäisessä selvitettiin vastaajan perustiedot, toisessa pyydettiin antamaan omalle äänelle kouluarvosana perusteluineen ja kolmannessa kysyttiin laulusuhteen muutoksista. Kolmannen alueen tueksi oli annettu valmiiksi määriteltäviä teema-alueita, joita vastaajat saattoivat käyttää vastauksensa jäsentelemiseen. Teema-alueet asetettiin kysymyksen laajuuden ja moniselitteisyyden vuoksi myös siksi, että ne ohjaisivat saatuja vastauksia sellaiseen suuntaan, joista olisi tutkimuskysymysten kannalta hyötyä.

Kyselylomakkeelle annetut teema-alueet:

- esiintyminen
- tulkinta
- tekniikka
- laulamisen nautinnollisuus
- omien taitojen arvostus
- laulaminen tunteiden välittämisen keinona
- itsensä ja oman äänensä vertailu muihin
- ääni osana omaa itseä

Kysymyksenasettelu osoittautui haastavaksi, sillä kysymysten lukumäärä tuli pitää pienenä, ettei aineistosta tule liian laajaa. Huomioon piti ottaa myös se, että vastaajat jaksaisivat käyttää vastaamiseen hieman aikaa ja energiaa. Liian monen kysymyksen ongelmana olisi todennäköisesti ollut se, että vastaukset olisivat olleet liian pintapuolisia. Lisäksi tutkittavan käsitteen, laulusuhteen, abstraktius aiheutti sen, että kysymykset eivät saaneet olla liian suppeita. Pelkät kyllä/ei-vastaukset eivät olisi tuottaneet tutkimuksen kannalta hyödyllistä aineistoa. Kysymyksiä laatiessa piti varoa myös sitä, etteivät kysymykset ole johdatteluvia, tutkijan omia ennakkoasenteita tai -odotuksia heijastelevia.

Päätin analysoida saamiani vastauksia verraten niissä mainittuja asioita Nummisen (2005) määrittelemän hyvän laulusuhteen piirteisiin. Koska määritelmä on yleisluontoinen, tein joitakin lisäyksiä, jotta nämä piirteet sopisivat paremmin erityisesti ammattilaulajan laulusuhteen arvioimiseen. Nämä lisäykset esitellään tarkemmin seuraavassa luvussa.

7 Tutkimustulokset

Tulosluku koostuu kahdesta osasta. Ensimmäisessä osassa kysyin perustietoja vastaajista, eli kuinka kauan he ovat laulaneet ja kuinka pitkään he ovat saaneet laulussa opetusta. Lisäksi pyysin heitä antamaan omalle äänelleen kouluarvosanan (asteikolla 4-10) perusteluineen. Arvosanoista oli sanallisesti kuvailtu ääripäät, joista tässä yhteydessä 4 on hylätty ja 10 erinomainen. Toisessa osassa selvitin millaisia muutoksia vastaajien laulusuhteessa on tapahtunut ammattiopintojen aikana.

Olen korjannut lainauksissa joitakin alkuperäisvastausten kirjoitusvirheitä sisältöä muuttamatta. Vastausten analysoimisen työvälineenä päätin käyttää samaa menetelmää kuin Maija Launonen opinnäytetyössään (2012). Hän jakoi Nummisen määritelmän (kts. luku 4) hyvästä laulusuhteesta (2005, 246) osiin lause kerrallaan numeroituna. Analyysiosassa viitataan vastauksissa ilmenneisiin hyvän laulusuhteen piirteisiin tai niiden puutteisiin näillä numeroilla. Tein seuraavat tarkentavat lisäykset, jotta osat sopisivat paremmin ammattilaulajan tilanteen analysoimiseen. Omat tarkentavat muokkaukseni on tehty suoraan alkuperäisen osan yhteyteen.

1. Hyvä laulusuhde tarkoittaa sitä, että ihmisellä on myönteinen käsitys omasta äänestään.
2. Hän laulaa ja hän tietää voivansa kehittyä laulamissaan, mikäli hän kokee sen tarpeelliseksi.

Oma lisäys:

Voidaan olettaa, että laulun ammattiopiskelija laulaa väistämättä, joko koulussa tai töissä (esimerkiksi esiintyessään tai opettaessaan). Tässä yhteydessä tarkennan aihetta siten, että vastaaja laulaa myös omaksi ilokseen, ilman pakkoa tai ulkopuolista velvoitetta.

3. Laulaminen merkitsee ihmiselle mahdollisuutta ilmaista itseään, tutkia itseään ja hyväksyä itsensä.

Oma lisäys:

Ammattiopiskelijoilla itsensä ilmaisuun liittyy suoraan myös esiintyminen, solistina oleminen. Tämän lisäksi erityisesti ammattiopiskelu lisää tietoisuutta laulusta instrumenttina ja opiskelijan omista taidoista. Laulun ammattiopiskelu on päivittäistä itsensä ja äänensä tutkiskelua. Laulajalle tärkeä osa itsensä hyväksymistä on myös oman äänensä hyväksyminen.

4. Laulaminen tarjoaa myös mahdollisuuden yksin ja yhdessä muiden kanssa kokea ja ilmaista elämää kantavia tuntemuksia, iloja ja suruja, pettymystä ja onnea.

Oma lisäys:

Laulun ammattiopiskelijoilla tähän kohtaan liittyy tulkinta, mitä tuntee ja välittää yleisölle laulaessaan.

5. Laulaminen on osa musiikillista todellisuuskokemusta, omakohtaista osallistumista musiikkiin.

Oma lisäys:

Laulun ammattiopiskelijoilla musiikkiin osallistuminen tarkoittaa monia erilaisia tilanteita: Erilaisten kokoonpanojen solistina toimimista, taustalaulajana olemista tai esimerkiksi lauluyhtyeen jäsenenä toimimista.

6. Se on osa itseä ja osa ihmisenä olemista.

Oma lisäys:

Jokaisella meistä on yksilöllinen ääni. Ammatilaulajalle ääni ja sen persoonallinen sointiväri, soundi, on tärkeä osa persoonaa.

7. Hyvän laulusuhteen kannalta ei ole keskeistä, laulaako ihminen nuotilleen tai puhtaasti.

Oma lisäys:

Voidaan olettaa, että laulun ammattiopiskelija laulaa puhtaasti ja nuotilleen. Laulun epäpuhtaus saattaa usein johtua lauluteknisistä ongelmista, joten heidän kohdallaan tämän kohdan aiheeksi voidaan nostaa laulutekniikka. Sen pitää olla jo lähtökohtaisesti hyvällä tasolla, jotta voi tulla valituksi ammattiopiskelijaksi.

Ammattilaulajallekaan ei kuitenkaan ole keskeistä, että tekniikka hipoo täydellisyyttä. Tekniikka mahdollistaa äänen monipuolisen käyttämisen, mutta ammattitaitoa on myös se, että osaa hyödyntää oman osaamisensa ja vahvuutensa parhaalla mahdollisella tavalla.

8. Keskeisintä on hänen oma kokemuksensa oman äänen arvosta, ja tämän kokemuksen syvenemistä musiikkikasvatuksen tulisi kaikin tavoin tukea.

Oma lisäys:

Laulajan ammatissa joutuu väkisinkin vertailun ja arvostelun alaiseksi joko omasta tai muiden puolesta. Omaa ääntään ja osaamistaan tulisi voida arvostaa siitäkkin huolimatta, että joku toinen saattaa olla jossakin asiassa parempi.

9. Jokaisella on oltava vapaus ilmentää ja toteuttaa hyvää laulusuhdettaan oman laulamisen avulla.

7.1 Vastaajien laulusuhde

Pyysin ensimmäiseksi vastaajia antamaan kouluarvosanan omalle äänelleen, sillä hyvän laulusuhteen määrittelyn mukaan ihmisellä on myönteinen käsitys äänestään ja keskeisintä on hänen oma kokemuksensa oman äänensä arvosta (Numminen, 2005). Jo yksin kouluarvosana voi kuvastaa näitä käsityksiä. Lisäksi pyysin vastaajilta perustelut antamalleen arvosanalle. Oletin, että kouluarvosana heijastaa yksinkertaisella tavalla sitä, millainen käsitys laulajalla on omasta äänestään. Perustelut syventäisivät käsitystä ja toisivat tarvittavaa lisätietoa.

7.1.1 Vastaaja A

Vastaaja on vuonna 1986 syntynyt nainen. Hän on laulanut jo lähes 25 vuotta, joista 11 vuoden aikana hän on saanut myös opetusta laulussa. Vastaaja antoi äänelleen tällä hetkellä arvosanan 6.

Tällä hetkellä kahden vuoden ääniongelmista ja sairastelusta johtuen antaisin 6. Tällä hetkellä kannurustoni ovat turvoksissa ja äänihuulien ympäröimä alue turpeinen ja punottava, en pysty muodostamaan kiinteää, tervettä ääntä. Kun ääni ei ole terve, se ei soi, resonoi kuten haluaisin. Kroppani ei ole mukana äänessä ja henkinenkin puoli on prakailnut asian takia. Jos ääneni olisi terve ja laulaminen ei sattuisi niin antaisin äänelleni numeron 9 1/2, tykkään kovasti terveestä äänestäni.

Analyysi:

Terveysongelmien takia vastaajalla on omien sanojensa mukaan lauluteknisiä ongelmia (kiinteän äänen muodostaminen vaikeaa eikä ääni resonoi halutulla tavalla)(7). Vaikka hyvän laulusuhteen määritelmässä ei mainita terveyttä, vastauksesta käy ilmi, että terveydentila on vaikuttanut myös vastaajan laulusuhteeseen, koska terve ääni toimii paremmin ja sairaana laulaminen sattuu. Hän sanoo kuitenkin pitävänsä kovasti terveestä äänestään ja antaa sille arvosanan 9,5 (1). Näiden kahden tilanteen välinen ero on suuri, joten vastaus on ristiriitainen.

7.1.2 Vastaaja B

Vastaaja B on vuonna 1985 syntynyt nainen. Hän on laulanut siitä lähtien kun on oppinut puhumaan, eli omien sanojensa mukaan ainakin 25 vuotta. Laulunopetusta hän on saanut noin yhdeksän vuotta. Vastaaja antoi äänelleen arvosanan 7.

7, Koska koen olevani sekä teknisesti että tulkinnallisesti vielä hyvin keskeneräinen, mutta kuitenkin selkeästi etäällä hylätystä. Annan itselleni 10:n sitten jonain päivänä, kun olen sinut ääneni (ja itseni?) kanssa ja koen kykeneväni ilmaisemaan äänelläni itseäni vapaasti.

Analyysi:

Vastaaja kokee että hänen tekniikkansa (7) ja tulkinnallinen puolensa (4) ovat vielä keskeneräisiä. Hän sanoo antavansa äänelleen arvosanan 10 sitten, kun on sinut äänensä ja itsensä kanssa sekä kokee pystyvänsä ilmaisemaan itseään vapaasti (3). Tällä hetkellä hän ilmeisesti kokee, ettei näin vielä ole. Vastauksesta voidaan päätellä, että vastaaja kokee olevansa keskeneräinen, mutta hän uskoo kehityksensä jatkuvan.

7.1.3 Vastaja C

Vastaja C on syntynyt vuonna 1985 ja vastaa laulaneensa 28 vuotta. Laulunopetusta hän on saanut 12 vuoden ajan. Vastaja on antanut äänelleen kaksi arvosanaa: Huonona päivänä 7, tyydyttävä ja hyvänä päivänä varauksella 9, kiitettävä. Hän ei erittele, että toinen olisi hallitseva tila, joten voidaan olettaa, että yleensä tilanne on jotakin näiden kahden väliltä.

Huonona päivänä antaisin 7. Koen että ääni on kiva ja sillä voi tehdä paljon mutta tunnen silti riittämättömyyttä ääneni suhteen. Hyvänä päivänä antaisin ehkä 9, mutta nipin napin. Huomaan tämän kysymyksen myötä olevani todella kriittinen omaa ääntäni kohtaan, ja samalla myös itseäni ja laulamistani kohtaan ylipääntään.

Analyysi:

Vastaja pitää äänestään (1) ja kokee, että sillä voi tehdä paljon (7), mutta tuntee silti riittämättömyyttä äänensä suhteen (8). Lisäksi hän on todella kriittinen ääntään, itseään ja laulamistaan kohtaan (3). Hyvän päivän kiitettävän arvosanan hän antaa varauksella. Suhde omaan ääneen on siis ristiriitainen. Hän pitää äänestään, mutta kokee samanaikaisesti, ettei se riitä.

7.1.4 Vastaja D

Vastaja on vuonna 1982 syntynyt nainen. Hän on laulanut 13 vuotta ja on saanut laulunopetusta yhdeksän vuotta. Hän antaa äänelleen arvosanan 7.

Tuntuu että äänestäni puuttuu aina jotain.

Analyysi:

Vastajan perustelut antamalleen arvosanalle ovat lyhyet ja ytimekkäät. Hänen äänestään puuttuu jotain. Hänellä saattaa olla äänensä suhteen odotuksia ja toiveita, jotka eivät hänen mielestään täyty. Varovaisesti voitaneen tulkita, että hänen on vaikea hyväksyä omaan ääntään sellaisena kuin se on tällä hetkellä (3,6).

7.1.5 Vastaja E

Vastaja on vuonna 1983 syntynyt nainen. Hän kirjoittaa laulaneensa koko ikänsä, eli 29 vuotta. Vastaja on saanut laulussa opetusta 15 vuotta. Hän antaa äänelleen arvosanan 8, hyvä.

Arvosana 8, ääneni toimii useimmiten hyvin ja on monipuolinen, notkea ja sävykäs. Vuosien harjoittelun tuloksena olen myös kehittänyt melko hyvän laulutekniikan. Minulla on kuitenkin ollut flunssasta, allergioista (home?) ja yllärituksesta johtuvia ääniongelmia, jotka haittaavat äänen toimivuutta ja muuttavat osaltaan myös sointia.

Analyysi:

Vastaja pitää selvästi äänestään (1). Hänen äänensä monipuolisuus, notkeus ja sävykykyys viittaavat siihen, että se taipuu moneen. Hänen äänensä on monipuolinen tulokinnan työväline (4). Vastaja kokee myös, että hänen laulutekniikkansa on melko hyvä (7). Terveydelliset seikat ja ylläritus ovat aiheuttaneet ääniongelmia, jotka hänen mukaansa haittaavat äänen toimivuutta ja muuttavat sointia. Lauluinstrumentin kohdalla nämä seikat vaikuttavat tekniikkaan, koska sairas ääni ei toimi yhtä hyvin kuin terve (7). Vastajan suhtautuminen ääneensä vaikuttaa myönteiseltä, mutta terveydelliset seikat hankaloittavat asiaa.

7.2 Laulusuhteen muutokset ammattiopintojen aikana

Kyselyn kolmannessa osassa kysyin ensin, onko vastaajien suhtautumisessa omaan ääneensä tapahtunut muutoksia heidän opiskelujensa aikana. Tähän riitti vastaukseksi joko kyllä tai ei. Oletin, että jokaisen suhtautumisessa on tapahtunut muutoksia, joten mikäli he vastasivat kyllä, pyysin heitä erittelemään tarkemmin, millaisia positiivisia ja/tai negatiivisia muutoksia suhtautumisessa on tapahtunut. Omaan ääneen suhtautuminen on iso osa laulusuhdetta. Vastauksen tueksi annoin laulamiseen liittyviä teemoja, joiden pohjalta vastaustaan saattoi halutessaan jäsenellä (kts. luku 6). Viittaan jälleen numeroilla Nummisen määrittelemän hyvän laulusuhteen piirteisiin ja niiden puutteisiin.

7.2.1 Vastaaja A

Tekniset asiat avautuivat ja taivaat aukenivat ennen sairastumistani. Samalla kasvoi itsetunto, laulamisen nautinnollisuus, tulkinta, esiintyminen, tunteiden välittäminen ja suurimpana oman äänen takana 100% seisominen. Kun tekninen asia vihdoinkin selkeytyi minulle, soundin muutos ja laulamisen helppous oli jotain maagista. Tämän johdosta itseluottamukseni kasvoi ja tulkinta sen mukana. Myös rakastamani improvisointi muuttui helpoksi, koska ei tarvinnut enää keskittyä epäilemään itseään vaan sai olla osa musiikkia.

Analyysi:

Vastaaja on opiskelujensa aikana oivaltanut paljon lauluteknisiä asioita ja kehittynyt laulajana (2,7). Näiden oivallusten seurauksena hänen itsetuntonsa ja itseluottamuksensa on kasvanut (1,6,8). Kehitystä on tapahtunut myös tulkinnassa, esiintymisessä, tunteiden välittämisessä ja oman äänen takana seisomisessa (1,3,4). Myös improvisointi helpottui, mikä mahdollisti vapaamman musiikkiin osallistumisen (5). Vastaajan kokemat muutokset ovat olleet myönteisiä ennen sairastumista.

7.2.2 Vastaaja B

Positiivista on ollut varmistuminen/vahvistuminen esiintyjänä. Myös runsas positiivinen palaute opettajilta, kanssamuusikoilta ja "tavallisilta ihmisiltä" on tuonut varmuutta. Tärkeää on ollut terve tietoisuuden lisääntyminen omista kyvyistä, sekä vahvuuksista että heikkouksista. Ammatillinen näkökulma omaan ääneen on tuonut tunteen, että kykyni kestävät vertailun muihin hyviin laulajiin. Myös oman kehittymisen itse huomaaminen on kullannarvoinen asia.

Negatiivinen muutos löytyy terveen tiedostamisen käänköpuolelta. Kun tulee tietoiseksi kaikista mahdollisista laulamisen osa-alueista, ahdistuu omasta osamattomuudestaan. Aloin katsoa ääntäni kaiken sen läpi, mikä ei ole hanskassa, ja aloin pitää vähemmän arvossa sitä, minkä jo osaan. Koulutuksen myötä olen myös alkanut verrata itseäni enemmän muihin, ja huomaan usein ajattelevani, että muut osaavat enemmän ja ovat parempia. Oman identiteetin vahvistuminen on jäänyt usein vähälle, kun on hakenut kaiken oikeutuksen omalle olemassaolleen muiden kautta, vaikka oma mielipide on lopulta ainoa, millä on todella merkitystä.

Analyysi:

Vastaajalla on tapahtunut sekä positiivisia että negatiivisia muutoksia suhtautumisessaan. Myönteiseksi hän kokee opiskeluaikana lisääntyneen esiintymisvarmuuden, mihin on myötävaikuttanut muun muassa positiivinen palaute (3). Myös vastaajan tietoisuus omista vahvuuksista ja heikkouksista on lisääntynyt, joten hän on joutunut tutkimaan itseään ja ominaisuuksiaan (3). Ammatillinen näkökulma on tuonut tunteen, että

vastaajan taidot ovat vertailukelpoisia muiden laulajien rinnalla (8). Lisäksi hän kokee arvokkaaksi sen, että huomaa oman kehittymisensä (2). Lopuksi hän toteaa oman mielipiteen tärkeyden (3).

Tietoisuuden lisääntyminen on vaikuttanut positiivisen vaikutuksen ohella myös negatiivisesti vastaajan suhtautumiseen omaan ääneensä. Laulamisen laajempi ymmärtäminen on johtanut siihen, että oma osaamattomuus on ahdistavaa. Hän on suhtautunut omaan osaamisensa hyvin kriittisesti ja vertaillut itseään muihin pitäen heitä itseään parempana (8). Tämä on vastaajan mielestä haitannut oman identiteetin vahvistumista (6).

Vastaaja on kysymyksenasettelun mukaisesti eritellyt sekä positiivisia että negatiivisia muutoksia. Hänen erittelemänsä asiat ovat kuitenkin keskenään ristiriitaisia. Hän sanoo muun muassa että hänen kykynsä kestävät vertailun muihin laulajiin, mutta kuitenkin ajattelevansa usein, että muut osaavat enemmän ja ovat parempia. Hän kirjoittaa myös vahvistuneensa esiintyjänä ja tietoisuuden lisääntyneen omista kyvyistä, mutta kertoo kuitenkin tietoisuuden lisääntymisen aiheuttavan ahdistusta omasta osaamattomuudestaan.

7.2.3 Vastaaja C

Vastaajan B ohella vastaaja C on eritellyt vastauksessaan sekä positiivisia että negatiivisia muutoksia.

Kun ääni kehittyy niin vaikuttaa suhtautumiseen positiivisesti?
Tarpeeksi pitkälle päästessään voi palata niiden asioiden juurelle miksi on alunperin innostunut laulamista? (Miksi sieltä on koskaan pitänyt erkaantua?!?)

Negatiiviset muutokset ovat herättäneet enemmän ajatuksia.

Kun saa tietää mitä kaikkea äänellä voi tehdä, tulee selkeäksi ettei oma tyyli ole tarpeeksi hioutunut ja oma ääni ei pysty toteuttamaan läheskään kaikkea mitä haluaisin. Ns. tieto lisää tuskaa.
Koulutuksen myötä tulee päivittäin verrattua omaa tekemistään muihin todella taitaviin laulajiin ja oman itsen arvostus kärsii tästä "kilpailusta".
Tekninen piiperrys vie sijaa äänestä nauttimiselta sekä tulkinnalta.
Laulua opiskellessa voi jopa kadottaa omasta äänestä sellaisia juttuja joista on aiemmin tykännyt, mutta jotka on katsottu "huonoiksi maneeereiksi" ja karsittu pois tekemisestä! Tässä asiaa mun mielestäni opettajalla on ISO vastuu! Milloin puut-

tuu oppilaan omaan makuun ja näkemykseen ja milloin johonkin oikeasti haitalliseen tekemiseen.

Analyysi:

Positiivisiin muutoksiin annetut vastaukset ovat kysymysmuodossa, mutta oletan tässä, että ne kuvaavat vastaajan omia tuntemuksia. Hän mainitsee äänen kehittymisen vaikuttavan myönteisesti siihen, miten ääneensä suhtautuu (1, 2). Vastaaja kirjoittaa myös asioista, joiden takia innostus laulamiseen on syntynyt, ja mahdollisuudesta palata niiden ääneen kun ääni on tarpeeksi pitkälle kehittynyt (9). Hän ei kuitenkaan erittele, mitä nämä perimmäiset asiat ovat. Hän kirjoittaa myös siitä, kun saa tietää mitä kaikkea äänellä voi tehdä. Tämä voidaan tulkita myönteisenä tietoisuuden lisääntymisenä ja oppimisena.

Tietoisuuden lisääntymisen myötä hän on tajunnut, ettei oma tyyli ole vielä valmis ja ettei voikaan toteuttaa äänellään kaikkea mitä haluaisi. Tämä johtunee muun muassa teknisistä puutteista (7). Vastaaja kokee myös että vertailu muihin laulajiin, eräänlainen kilpailu, ei tee hyvää oman itsen arvostukselle (6,8).

Vastaajan mukaan ”tekninen piiperrys” vie myös sijaa äänestä nauttimiselta ja tulkinnalta (2,4). Hänen mielestään laulunopiskelun vaarana saattaa jopa olla, että oppilaan laulusta karsitaan pois maneereina persoonallisia tapoja käyttää ääntään (6).

Vastaajalla on tapahtunut opiskeluaikana muutoksia suhtautumisessa omaan ääneen sekä positiiviseen että negatiiviseen suuntaan. Hänenkin tapauksessaan vastaukset ovat keskenään ristiriitaisia. Hän sanoo, ettei oma ääni pysty toteuttamaan läheskään kaikkea mitä hän haluaisi. Tämä viittaa siihen, että laulutekniikassa on hänen mielestään puutteita, jotka rajoittavat laulamista. Siitä huolimatta hän sanoo, että ”tekninen piiperrys” vie sijaa tulkinnalta. Laulutekniikka on kuitenkin työväline, joka mahdollistaa monipuolisen tulkinnan.

7.2.4 Vastaaja D

Toki olen huomannut, että kehittymistä on tapahtunut, mutta ammattiopintojen myötä olen tullut myös kovin kriittiseksi. Tuntuu että laulunopiskelu liittyy paljon musiikkityyleihin, ja lauluteknisesti niiden vaatimuksiin, ei niinkään oman "signature soundin" kehittämiseen joka mielestäni on elinehto omalle luovalle työlle. Studiolaulajana toimivat teknisesti hyvät, mutta kovin samankaltaiset laulajat. Ennen ammattiopintoja en antanut minkään rajoittaa laulamistani - vetelin kaikkea funkista rokkiin ja jatsiin ja iskelmään ihan sumeilematta, ja omalla tyyllilläni.

Esiinnyin myös rennommin. Ammattiopintojen myötä olen tiedostanut enemmän musiikillisia rajoitteita, tämä on sekä hyvä että huono asia. Hyvä asia sikäli, että tulee keskittyä enemmän, huono taas siksi että musiikki virtaa paremmin vapaana.

Tekniikkani on kehittynyt, ja pystyn laulamaan monen setin keikkoja vaativampaa materiaalia ilman että ääni lähtee. En kuitenkaan arvosta näitä taitojani, koska tuntuu että laulamisen ydin, luovuuden ilo ja ilmaisun tarve, on kadonnut jonnekin odotusten alle. Koen myös kahlitsevana koulun sosiaalisen viitekehyyksen, jossa tuntuu olevan tiettyjä kirjoittamattomia normeja "hyvästä koulumuusikkoudesta".

Analyyysi:

Vastaaja on havainnut kehittyneensä tekniikassa, mikä näkyy muun muassa siinä, että hän jaksaa laulaa pitkiä keikkoja ja vaativampaa ohjelmistoa (7). Hän on oppinut tiedostamaan musiikillisia rajoitteitaan, minkä hyvä puoli vastaajan mielestä on se, että nykyään hän keskittyy paremmin (3).

Vastaaja huomaa tulleen opiskeluaikana laulun suhteen kovin kriittiseksi. Tämä ei ole yksiselitteisesti hyvä eikä huono asia, sillä vaikka sanalla voi olla kielteinen sointi, kriittisyys on itsenäisen ajattelun edellytys ja sen kehittyminen saattaa olla jopa koulutuksen tavoitteena. Vastaajan mielestä opiskelu keskittyy pääosin musiikkityyleihin ja niiden vaatimiin teknisiin asioihin, vaikka hänen mielestään pitäisi kiinnittää enemmän huomiota oman tunnistettavan soundin (äänen sointiväri) kehittämiseen (6). Opintojen myötä tullut tietoisuus omista rajoitteista on rajoittanut vastaajan laulamisen vapautta ja esiintymisen rentoutta (3,9).

Vastaaja kirjoittaa, ettei arvosta opiskelujen aikana saamiaan lauluteknisiä taitoja, koska luovuuden ilo ja ilmaisun tarve ovat kadonneet odotusten alle (2,3,8). Sitä, ovatko nämä odotukset hänen itsensä luomia vai ulkoapäin tulevia, hän ei erittele. Hänestä tuntuu, että koulussa vallitsevat kirjoittamattomat normit siitä, millainen on hyvä koulumuusikko ja kokee ne kahlitsevina (6,9).

Vastaajan suhtautuminen omaan ääneensä on muuttunut paljon opintojen aikana. Hän kokee kehittyneensä, mutta myönteisissä muutoksissa on pieni varauksellisuus, asioiden kääntöpuoli. Opiskelujen aikana hänen laulusuhteensa on monimutkaistunut ja siihen liittyy nykyään ristiriitaisia tuntemuksia.

7.2.5 Vastaja E

Tieto lisää tuskaa, eli mitä enemmän opin, sitä enemmän tiedostan omat puutteeni. Omasta laulamisesta nauttiminen on myös osittain muuttunut analyttisemmäksi, on vaikeampaa vain heittäytyä laulamaan miettimättä lauluteknisiä asioita. Sama pätee toisten laulajien kuuntelemiseen. Vaikutunkin useimmiten sellaisista laulajista, jotka karismallaan ja tulkinnallaan saavat minut unohtamaan lauluteknisten asioiden miettimisen.

Minun on myös vaikea irrottaa lauluääntäni omasta persoonasta. Kaikki työni ja opiskeluni pyörivät oman ääneni ympärillä, jos ääneni on epäkunnossa, vaikuttaa se kokonaisvaltaisen lannistavasti mieleen ja sitä kautta kaikkeen tekemiseen.

Minulla ei ennen ammattiopintoja ollut koskaan ns. ääniongelmia. Tähän varmasti vaikutti se, ettei ääneni ollut niin kovassa käytössä kuin nykyään, mutta silti ääniongelmat ovat herättäneet kysymyksiä. Eikö äänenkäytön tekniikan pitäisi vähentää ääniongelmia? Minulla on myös ollut opinnoissani välillä hyvin ongelmakeskeisiä opettajia, olen siis laulutunnilla oppinut, miten paljon puutteita äänessäni on. Tämän hetkinen opettajani keskittyy nimenomaan laulun opettamiseen (ei psykologisointiin) ja lähestymistapa luo vaivattomuuden tunteen: jos harjoitellen, voin oppia asian. Mielestäni tätä näkökulmaa voisi laulunopetuksen keskuudessa painottaa enemmänkin!

Olen kuitenkin muuttunut laulajana itsevarmemmaksi taitojen ja kokemuksen karttuessa opiskeluaikana. Nyt opintojen loppupäässä olen oppinut arvostamaan omia vahvuksiani laulajana ja myös hyödyntämään niitä. Toisaalta uskallan myös helpommin lähteä mukavuusalueeni ulkopuolelle, sillä luotan omaan ammattitaitooni laulajana ja kykyyn oppia ja omaksua jatkuvasti uusia asioita. Revii-rini laulajana on siis myös laajentunut huomattavasti opintojeni aikana.

Opinnot ja työskentely lahjakkaiden muusikoiden ja laulajien kanssa luonnollisesti synnyttää vertailutilanteita, jotka saattavat välillä myös masentaa. Olen yrittänyt tietoisesti kääntää vertailuasetelman myös positiiviseksi. Yritän oppia niiltä, jotka ovat minua parempia jossain asiassa ja toisaalta arvostaa omia vahvuksiani.

Opinnoissa on ollut paljon hyvää, mutta yksi selkeä puute on se, että koulutus on niin monialainen ja jokaisen opiskelijan tulee hallita monia eri tyyllilajeja. Kaiken monialaisuuden keskellä helposti hukkuu kaksi tärkeää ja olennaista asiaa, ne syyt, miksi itse on aloittanut laulamisen: "oma juttu" ja laulamisen ilo. Musiikista

ja omasta laulamisesta nauttimisen pitäisi kulkea koko ajan mukana, sillä jos se häviää, häviää myös laulamisesta "sielu". Opintojen tulisi myös kannustaa sen "oman jutun" löytämiseen ja vaalimiseen, sillä se on yksi tärkein voimavara ammattilaulajan uralla ja toisaalta myös keino työllistyä. Jos kehityt yhdessä asiassa todella taitavaksi, niin todennäköisesti työllistät itsesi juuri sillä erikoisosaamisellasi.

Analyyysi:

Vastaaja on jäsennellyt opintojen aikaisia muutoksia omaan ääneen suhtautumisessa varsin tarkkaan. Hän on oppinut paljon, mutta sen lisäksi opettajan sopiva lähestymistapa on luonut vaivattomuuden tunteen ja vakuuttanut hänet siitä, että hän tietää voivansa oppia uusia asioita, kunhan harjoittelee (2).

Taitojen ja kokemuksen karttuminen ovat lisänneet vastaajan itsevarmuutta (3). Hän on myös oppinut arvostamaan omia vahvuuksiaan ja niiden hyödyntämistä (8). Omaan ammattitaitoon luottaminen on lisännyt rohkeutta uskaltautua oman mukavuusalueensa ulkopuolelle, mikä on johtanut laajempaan ja monipuolisempaan osaamiseen laulajana (7).

Vastaajan mielestä opintojen aikainen vertailu muihin on mahdollista kääntää eduksi, jos ajattelee voivansa oppia niiltä, jotka ovat itseä parempia. Samalla pitää arvostaa omia vahvuuksiaan (8).

Vastaajan mielestä oppiminen on vaikuttanut häneen siten, että hän on aiempaa tietoisempi omista puutteistaan (3). Tästä syystä hänen on vaikeampaa heittäytyä laulamaan miettimättä laulutekniikkaa (7).

Vastaajalla on ollut opiskelun aikana ääniongelmia, mihin on hänen mielestään osittain vaikuttanut äänen aiempaa kovemmalle rasitukselle joutuminen. Koska työ ja opinnot pyörivät äänen ympärillä, hänelle on ollut entistä vaikeampaa erottaa ääntä omasta persoonasta. Äänen mahdollinen epäkunto vaikuttaa hänellä lannistavasti sekä mielialaan että muuhunkin tekemiseen (6).

Hän kirjoittaa myös muihin vertailun olevan välillä masentavaa (8).

Vastaajan mielestä opinnoissa on paljon hyvää, mutta mainitsee opiskelujen monialaisuuden puutteena, koska se johtaa helposti siihen, että laulamisen ilo ja se jokin oma

juttu hukkuvat. Hänen mielestään laulamisen nautinnollisuus pitäisi muistaa säilyttää mukana koko ajan (2,6).

Tämän vastaajan suhtautumisessa ääneensä ja laulamiseen on tapahtunut paljon muutoksia, mutta huomioitavaa on se, että hän on onnistunut kääntämään myös negatiiviset asiat edukseen. Hän kykenee kypsään itsensä ja laulamisen tutkiskeluun eri näkökulmista.

8 Yhteenveto ja pohdinta

Tässä luvussa tehdään yhteenveto tutkimuksen tuloksista. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millainen laulusuhde valmistumisvaiheessa olevilla Metropolia AMK:n pop/jazz-musiikin koulutusohjelman laulun ammattiopiskelijoilla on, ja millaisia muutoksia heidän laulusuhteessaan on tapahtunut opiskelujen aikana. Saamani vastaukset ovat mielenkiintoisia, mutten voi sanoa, että olisin saanut ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni selkeää vastausta. Toisen kysymyksen kohdalla voin sanoa saaneeni vastauksen.

Tulosten analysoimisessa oli haasteellista se, että vastaukset, mutta myös määritelmät joihin niitä vertasin, jättävät tulkinnanvaraa. Joudunkin kritisoimaan laatimaani kyselylomaketta, koska se ei selvästi rajannut vastauksia tarpeeksi. Monet asiat voi tulkita liittymään useampaankin eri kohtaan yhdeksästä Nummisen hyvän laulusuhteen määritelmän osasta. Tämä päällekkäisyys johtuu siitä, että monia arvioitavia asioita on hankala rajata tarkasti, koska on kyse abstrakteista asioista.

Lisäksi laulusuhteen laadun määrittämistä vaikeuttaa se, että laulusuhde on jokaiselle yksilöllinen ja se koostuu lukuisista eri asioista (kts. luku 4). Näin ollen näiden asioiden mittaaminen on vaikeaa ja olisi vaatinut vähintäänkin huomattavasti laajemman ja seikkaperäisemmän kyselylomakkeen.

Tutkimukseni kysely tuotti vastausaineistoa, joka tarjoaa käyttökelpoista opiskelijanäkökulmaa laulusuhteeseen. Lisäksi se herätti varmasti paljon ajatuksia kyselyyn vastanneilla ja tarjosi heille mahdollisesti uutta näkökulmaa omaan laulusuhteeseensa.

Tämä työ tarjoaa myös mielestäni aineistoa ja voi toimia yhtenä näkökulmana keskustelulle, kun koulutusohjelman laulunopetusta jatkossa kehitetään edelleen.

8.1 Tutkimukseen osallistuneiden laulusuhde

PERUSTIEDOT

Vastaaja	Sukupuoli (M/N)	Syntymävuosi	Kuinka kauan on laulanut (vuotta)?	Kuinka monta vuotta on saanut laulun opetusta?
A	N	1986	n. 25	11
B	N	1985	25	n. 9
C	N	1985	28	12
D	N	1982	13	9
E	N	1983	29	15

KYSYMYS 2.

Vastaaja	Arvosana omalle äänelle (asteikolla 4-10)	Perusteluissa mainittuja aiheita
A	6 (nyt), 9,5 terveenä	Terveysteen liittyvät ääniongelmat, pitää terveestä äänestään kovasti.
B	7	Kokee olevansa teknisesti ja tulkinallisesti keskeneräinen.
C	huonona päivänä 7, hyvänä ehkä "nipin napin" 9	"Ääni on kiva ja sillä voi tehdä paljon, mutta tunnen silti riittämättömyyttä ääneni suhteen."
D	7	"Tuntuu että äänestäni puuttuu aina jotain."
E	8	Ääni toimii useimmiten hyvin ja on monipuolinen, notkea ja sävykäs. Harjoittelun tuloksena hän on kehittänyt "melko hyvän laulutekniikan". Terveydelliset seikat ja yllirasitus ovat aiheuttaneet ääniongelmia.

Vastaajien äänelleen antamista arvosanoista ei voida tehdä johtopäätöksiä, sillä kyselylomakkeessa ei annettu jokaiselle numerolle sanallista määrettä, ainoastaan ääriarvot (4,10) oli määritelty sanallisesti. Tästä johtuen kahden eri henkilön omalle äänelleen antama sama arvosana voi tarkoittaa heille molemmille eri asiaa. Toiselle seitsemän voi tarkoittaa parempaa arvosanaa kuin toiselle. Lisäksi kaksi vastaajista antoi äänelleen kaksi eri arvosanaa, joista ei voida ottaa huomioon vain toista tai tehdä tulkintaa myöskään mahdollisesta arvosanojen keskiarvosta.

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen kannalta kyselylomake oli puutteellinen, eikä tutkimuskysymykseen saatu vastausta.

8.2 Muutokset tutkittavien laulusuhteessa ammattiopintojen aikana

KYSYMYS 3.

Vastaaja	Onko suhtautuminen omaan ääneen muuttunut ammattiopintojen aika? (kyllä/ei)	Millaisia muutoksia vastaaja kokee tapahtuneen?
A	kyllä	Hän on oivaltanut lauluteknisiä asioita ja kehittynyt laulajana. Itsetunto ja -luottamus ovat parantuneet. Hän on kehittynyt mm. tulkinnassa ja esiintymisessä. Improvisointi on helpottunut.
B	kyllä	Esiintymisvarmuus on lisääntynyt. Tietoisuus omista vahvuuksista ja heikkouksista on lisääntynyt. Ammatillinen näkökulma on tuonut tunteen, että omat taidot ovat vertailukelpoisia muiden rinnalla. Hän on huomannut oman kehityksensä. Laulamisen laajempi ymmärtäminen on johtanut siihen, että oma osaamattomuus on ahdistavaa. Hän on vertaillut itseään muihin pitäen heitä itseään parempina.

C	kyllä	<p>Äänen kehitys vaikuttaa suhtautumiseen positiivisesti.</p> <p>”Tarpeeksi pitkälle päästessään voi palata niiden asioiden juurelle miksi on alun perin innostunut laulamista?”</p> <p>Tietoisuus on lisääntynyt mutta hän on huomannut, ettei oma tyyli ole vielä valmis.</p> <p>Oman itsensä arvostus kärsii vertailusta muihin laulajiin.</p> <p>”Tekninen piiperrys” vie sijaa äänestä nauttimiselta ja tulkinnalta.</p>
D	kyllä	<p>Tekniikka on kehittynyt, joten hän pystyy laulamaan pitkiä keikkoja vaativaa materiaalia ilman, että ääni lähtee.</p> <p>Opintojen myötä tiedostaa enemmän musiikillisia rajoitteita, minkä takia hän keskittyy paremmin.</p> <p>Tietoisuus omista rajoitteista on rajoittanut vastajan laulamisen vapautta ja esiintymisen rentoutta.</p> <p>Hän ei arvosta opiskelujen aikana saamiaan lauluteknisiä taitoja, koska luovuuden ilo ja ilmaisun tarve ovat kadonneet odotusten alle.</p> <p>Hänestä tuntuu, että koulussa vallitsevat kirjoittamattomat normit siitä, millainen on hyvä kouluuusikko ja kokee ne kahlitsevina</p>
E	kyllä	<p>Taitojen ja kokemuksen karttuminen ovat lisänneet itsevarmuutta.</p> <p>Hän on oppinut arvostamaan omia vahvuuksiaan ja niiden hyödyntämistä.</p> <p>Omaan ammattitaitoon ja kykyyn oppia luottaminen on lisännyt rohkeutta uskaltautua oman mukavuusalueensa ulkopuolelle.</p> <p>On yrittänyt tietoisesti kääntää muihin vertailun positiiviseksi, ottamalla oppia itseään paremmilta.</p> <p>Hän on aiempaa tietoisempi omista puutteistaan.</p> <p>Ylirasitus ja terveydelliset seikat ovat aiheuttaneet ääniongelmia.</p>

		<p>Muihin vertailu saattaa välillä masentaa. Opinnoissa on paljon hyvää. Hän mainitsee opiskelujen monialaisuuden puutteena, koska sen keskellä laulamisen ilo ja se jokin oma juttu hukkuvat helposti.</p>
--	--	---

Kyselylomakkeessa pyydettiin kuvailemaan, millaisia positiivisia ja/tai negatiivisia muutoksia suhtautumisessa omaan ääneen on tapahtunut opiskelujen aikana. Pohdinnan avuksi annettiin teema-alueita. Kysymyksenasettelu ohjasi vastaajia analysoimaan suhtautumistaan molemmista näkökulmista. Vaikka kyselyn ohessa toimitettiin Nummisen määritelmä hyvästä laulusuhteesta, en halunnut käyttää kysymyksenasettelussa suoraan käsitettä laulusuhde, jotta saisin monipuolisempia vastauksia. Se oli tutkimuskysymysten kannalta ongelmallista, sillä en saanut niihin ollenkaan tai ainakaan selviä vastauksia.

Koska laulusuhde muodostuu muun muassa kaikesta, mitä laulaja tietää, tuntee, kokee ja tekee, voidaan kyselyn pohjalta tehdä varovainen tulkinta toiseen tutkimuskysymykseen liittyen. Vastaajien suhtautumisessa omaan ääneensä on tapahtunut paljon muutoksia. He itse puhuvat vastauksissaan myös laulamisesta, vaikkei sitä suoraan kysytykään. Osasin odottaa, että opiskeluaikana tapahtuu paljon muutoksia laulusuhteessa. Oli myös selvää, että on tapahtunut erilaisia muutoksia. Vastausten perusteella voidaan tehdä johtopäätös, että nämä muutokset ovat olleet ristiriitaisia.

Jostain syystä vastaajat saattoivat todeta kehittyneensä, mutta etteivät arvosta taitojaan tai että laulutekniikka rajoittaisi tai estäisi laulamisen vapautta tai siitä nauttimista. Minkä takia laulutekniikka koetaan rajoitteena tai kahlitsevana asiana? Eikö tekniikan pitäisi olla työkalu, joka mahdollistaa monipuolisemman äänenkäytön ja tulkinnan sekä parantaa laulajan työkykyä?

Esille nousi myös se, että tietoisuus laulamisesta on lisääntynyt, mutta sitä ei koettu pelkästään positiivisena tai negatiivisena asiana. He kirjoittivat olevansa aiempaa tietoisempia omista puutteistaan tai rajoitteistaan, mutta myös vahvuuksistaan.

Moni vastaajista mainitsi myös sen, että koulutuksen myötä vertailee omaa osaamistaan muihin. Vertailu koettiin helposti masentavana, koska muut vaikuttavat olevan itseä parempia.

Esiin nousi myös laulajana ”oman jutun” löytäminen. Tämä paljastaa erään kyselylomakkeen puutteista. Kyselyssä olisi pitänyt selvittää, opiskeleeko vastaaja muusikkovai pedagogilinjalla, koska opintojen sisältö on erilainen. Pedagogiopiskelijoilla on vähemmän vapaasti valittavia kursseja opinnoissaan kuin muusikko-opiskelijoilla, koska pedagogiset opinnot ovat niin iso kokonaisuus. Tämä saattaa näkyä vastauksissa siten, että pedagogiopiskelijat kokevat, etteivät ole saaneet tehdä riittävästi ”omaa juttuaan” opiskeluaikana. Nyt tällaista johtopäätöstä ei voida tehdä.

Lisäksi vastaajat kirjoittivat olevansa kriittisiä itseään ja omaa ääntään kohtaan. Kriittisyydellä voi helposti olla negatiivinen sävy, mutta ammattilaulajan tulee kyetä olemaan kriittinen itseään, muita ja samaansa informaatiota kohtaan. Pitäisi kuitenkin pystyä olemaan kriittinen rakentavalla tavalla, ilman että kritiikki on negatiivisesti sävytynyttä tai keskittyy pelkästään puutteisiin.

8.3 Omia kehitysehdotuksiani opetuksen kehittämiseksi

Vastauksista saatiin hyödyllistä tietoa siitä, kuinka laulajien koulutusta voidaan edelleen kehittää. Keskustellessani opiskelukavereideni kanssa opinnäytetyöstäni, on käynyt ilmi, että samankaltainen tutkimus olisi hyödyllinen myös muiden soittimien kohdalla. Laajempi selvitys voisi tutkia pop/jazz-musiikin koulutusohjelman opiskelijoiden musiikkisuhdetta. Suurempi otanta laajentaisi myös näkökulmaa.

Koulutusohjelman tavoitteena on kouluttaa monipuolisia muusikkoja ja musiikkipedagogeja, mutta laaja-alainen koulutus saattaa luoda tunteen siitä, että pitäisi osata ja hallita kaikkea. Kouluun valittavien soittajien ja laulajien taitotaso on korkea, joten vertailu on väistämätöntä. Voisi olla lohdullista todeta, että kaikessa ei tarvitse olla paras. Myös toisten taitavuus olisi hyvä nähdä selkeästi mahdollisuutena oppia sen sijaan että siitä ahdistuu. Opettajat osaavat varmasti huomioida nämä asiat opetuksessaan, mutta asiaa voisi painottaa opiskelijoille vielä selkeämmin.

Kyselyn perusteella vastaajat kokivat laulamisesta nauttimisen tärkeänä. On selvää, että sisäinen motivaatio on olennaista opiskeluinnon ja hyvän laulusuhteen kannalta. Koska jokainen laulaja on yksilö, onkin opettajalle haasteellista saada jokainen opiskelija motivoitua parhaalla mahdollisella tavalla. Oman laulusuhteen tarkastelu voisi auttaa tiedostamaan ne asiat, jotka laulamisessa eniten innostavat.

Voisiko hyvän laulusuhteen saavuttamista ja ylläpitämistä pitää yhtenä tavoitteena myös ammattiopiskelijoilla, ja oman laulusuhteen tarkistamista opiskelijoiden itsearviointin välineenä? (Launonen 2012, 45).

Mielestäni vastaus Launosen kysymykseen on kyllä. Tätä tukevat sekä omat kokemukseni että tutkimukseni tulokset. Laulusuhteen säännöllinen tarkkailu voisi tehdä hyvää laulajan itsetuntemukselle ja sen avulla voisi entisestään vahvistaa oppilaiden arvostusta omaa itseään ja taitojaan kohtaan. Näin heidän olisi helpompi suhtautua myös muihin vertailuun ja olla itseään kohtaan kriittisiä rakentavassa hengessä. Lisäksi se voisi helpottaa ammattilaulajaa asettamaan omaa soitintaan koskevat asiat tarvittaessa itsensä ”ulkopuolelle”, jolloin niihin olisi helpompi suhtautua vähemmän henkilökohtaisesti. Tämä saattaisi auttaa haastavassa työssä jaksamista.

Lähteet

Koistinen, Mari 2003. Tunne kehosi – vapauta äänesi. Äänitimpurin käsikirja. SulaSol.

Kurkela, Kari 1997. Musiikillisen edistymisen arviointiperusteista. Teoksessa Jakku-Sihvonen, Ritva (toim.) Onnistuuko oppiminen – oppimistuloksien ja opetuksen laadun arviointiperusteita peruskoulussa ja lukiossa. Helsinki: Yliopistopaino.

Kulttuurialan opinnäytetyöohje 2008. Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Laukkanen, Anne-Maria & Leino, Timo 1999. Ihmeellinen ihmisääni. Helsinki: Gaudemus

Launonen, Maija 2012. Kohti hyvää laulusuhdetta. LauluAvaimen asiakkaiden kokemuksia lauluharrastuksesta. Opinnäytetyö. Helsinki: Metropolia.

Metropolian Pop/jazz-musiikin koulutusohjelman opetussuunnitelma.

[http://opiskelijanopas-](http://opiskelijanopas-ops.metropolia.fi/index.php?koala=5&lang=fi&type=N&ko=6025&ops=KZD12S1)

[ops.metropolia.fi/index.php?koala=5&lang=fi&type=N&ko=6025&ops=KZD12S1](http://opiskelijanopas-ops.metropolia.fi/index.php?koala=5&lang=fi&type=N&ko=6025&ops=KZD12S1) (luettu 26.2.2013)

Numminen, Ava 2005. Laulutaidottomasta kehittyväksi laulajaksi. Tutkimus aikuisen laulutaidon lukoista ja niiden aukaisemisesta. Väitöskirja. Helsinki: Sibelius-Akatemia. Studia Musica 25.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005.

Opetushallitus. http://www.oph.fi/download/123012_taideyl_ops.pdf (luettu 25.2.2013)

Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet

2002. Opetushallitus. http://www.oph.fi/download/123013_musiik_tait_ops_2002.pdf (luettu 25.2.2013)

Kyselylomake

Kysely:

1. PERUSTIEDOT

Sukupuoli

Syntymävuosi

Kuinka monta vuotta olet laulanut?

Kuinka monta vuotta olet saanut laulun opetusta?

2. Minkä kouluarvosanan (asteikolla 4-10, jossa 4 on hylätty ja 10 erinomainen) antaisit omalle äänellesi? Perustele lyhyesti omin sanoin.

3. Onko suhtautumisesi omaan ääneesi muuttunut ammattiopintojen aikana? (kyllä/ei)

b) Jos suhtautumisesi on muuttunut, kuvaile millaisia positiivisia ja/tai negatiivisia muutoksia on tapahtunut?

Voit vastata vapaasti tai halutessasi käyttää vastauksessasi apuna seuraavia teema-alueita:

-esiintyminen

-tulkinta

-tekniikka

-laulamisen nautinnollisuus

-omien taitojen arvostus

-laulaminen tunteiden välittämisen keinona

-itsensä ja oman äänensä vertailu muihin

-ääni osana omaa itseä